

به نام خدا

گزارش میزگرد تخصصی

بررسی آثار و پیامدهای سرقت علمی و راه‌های جلوگیری از آن: پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها

(نقش نظام آموزشی)

یکشنبه ۱۳۹۳/۳/۴ ساعت ۱۴-۱۶

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

نگارش: نادیا حاجی‌عزیزی

دومین نشست میزگرد تخصصی «بررسی آثار و پیامدهای سرقت علمی و راه‌های جلوگیری از آن: پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها: نقش نظام آموزشی» در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در تاریخ ۴ خرداد ۱۳۹۳ برگزار شد. شرکت‌کنندگان در این میزگرد، آقایان دکتر فربرز درودی (رئیس میزگرد)، سیدابراهیم عمرانی، دکتر سیروس علیدوستی، دکتر صفر بیگ‌زاده، آقای امیرحسین رجب‌زاده حاضر شدند.

در این گزارش، مهمترین نکات گفته شده در سخنان شرکت‌کنندگان به شرح زیر ارائه می‌شود:

آقای سیدابراهیم عمرانی، درباره تأثیر سرقت علمی بر نظام آموزش عالی توضیح دادند که «باید ابتدا نقش نظام آموزش عالی در سرقت علمی بررسی شود. پدیده تجاری‌سازی آموزش عالی، همچنان مشکل اساسی در نظام آموزش عالی است چرا که تعداد زیاد جذب دانشجو، تناسبی با تعداد استادان ندارد. استاد راهنما نقش اساسی در کاهش سرقت علمی در پایان‌نامه‌ها را دارد و اگر استاد راهنما نظارت دقیقی بر دانشجو داشته باشد، هیچ‌گاه سرقت علمی رخ نمی‌دهد.

درباره نظام ارزشیابی نیز، بیشتر معیارهای ارزیابی آثار علمی به موارد حاشیه‌ای نظیر متن و ظاهر آن توجه دارد و از توجه عمیق به سایر ابعاد یک اثر غفلت می‌شود. در بیشتر مواقع، حتی هدف دانشجو برای نگارش یک اثر، بررسی نمی‌شود»

آقای دکتر سیروس علیدوستی نیز افزودند: اعتبار مدارک دانشگاهی در صورت افزایش سرقت علمی، کاهش می‌یابد و این در حالی است که در کشور مدارک دانشگاهی ارزش استخدامی زیادی دارد. بسیاری از افراد در سازمان‌های دولتی استخدام می‌شوند و به این ترتیب خدشه بر اعتبار نظام آموزش عالی کشور، بسیار هزینه‌بر خواهد بود. سرقت علمی در نظام آموزش عالی تأثیر دارد چرا که با

رواج آن، افراد به ارتکاب آن ترغیب می‌شوند زیرا می‌بینند با صرف انرژی و زمان کمتر می‌توانند مدرک دانشگاهی خود را کسب کنند.

ایشان درباره شیوه ارزشیابی توضیح دادند که حذف داوران خارجی از سیستم ارزیابی به دلایل کمبود بودجه سازمانها، سبب افزایش سرقت علمی شده است. همچنین بحث دسترسی به اطلاعات و منابع اطلاعاتی نیز مانع دیگری برای نظارت و ارزیابی است.

آقای دکتر صفر بیگ‌زاده نیز از نگاه حقوقی توضیح دادند که قانونی که گاهی اجرا می‌شود و گاهی اجرا نمی‌شود، قانون نیست. چون تعریف قانون، قاعده‌ای کلی و عام‌الاجرا است و اگر عام نباشد تبدیل به قوانین شخصی می‌شوند و ضمانت اجرایی خود را از دست می‌دهند.

ضمانت اجرایی، سبب اجرای صحیح قانون می‌شود که در این زمینه کشور دچار نقص است. درباره سرقت علمی، مشکل نه در قانون بلکه در اجرای آن است که در این زمینه مشکلات زیادی در کشور وجود دارد.

در صورت اجرای قوانین، افزایش تعداد دانشجویان هم می‌تواند در میزان بروز سرقت علمی بی‌تأثیر باشد، چنانچه در سایر کشورها نیز با وجود تعداد زیادی از دانشجویان، میزان ارتکاب به سرقت علمی بسیار کمتر از برخی کشورهای دیگر است.

در انتها نیز آقای دکتر فریرز درودی، با جمع‌بندی و نتیجه‌گیری به هر یک از بحث‌های گفته شده اشاره کردند. جلسه با پرسش و پاسخ افراد ادامه یافت و در نهایت این میزگرد در ساعت ۱۶ به پایان رسید.